

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Пенка Тодорова Шапкова
относно дисертационен труд на тема : **„ОБУЧЕНИЕ ПО МАТЕМАТИКА НА
УЧЕНИЦИ С ЛЕКА УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ В ГИМНАЗИАЛЕН
ЕТАП НА ОБУЧЕНИЕ“**

за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по докторска програма
Специална педагогика (на английски език), в област на висше образование 1.
Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика

Докторант: Панайотис-Христос Трихас
Научен ръководител: проф. дпн Милен Замфиров

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.)

Кандидатът за придобиване на образователната и научна степен „доктор” Панайотис-Христос Трихас е роден в Гърция, откъдето започва професионалния му път.

През 2008г- придобива бакалавърска степен по математика EQF- ниво 6 в Аристотел университет в Солун (Гърция).

През 2010 Сертификат за лиценз за специално образование EQF- ниво 5 от Македонски университет, Солун (Гърция).

От 2012 Панайотис-Христос Трихас придобива магистърска степен по специални нужди и приобщаващо образование EQF -ниво 7 от Университет на Съндърланд (Обединеното кралство).

През 2019 г. докторантът придобив магистърска степен по управление и организация на образователни звена -EQF ниво 7 от Международен гръцки университет в Солун, а от 2022г. е Магистър по образование за възрастни EQF ниво 7 от Hellenic Open University, Патра (Гърция).

От представената автобиографична справка прави впечатление, че Панайотис-Христос Трихас целенасочено и последователно надгражда личните си професионални компетенции, като успешно прилага теоретичните си знания и опит в образователната практика в родината си. През последните години докторантът се извява като успешен специалист при прилагане на стратегии за лидерство в образованието и най-вече при прилагане на подходи за подкрепа на деца със специални образователни потребности в образователния контекст в Гърция. Специален интерес за него е обучението по математика на ученици със СОП, което обяснява избора му на тема на дисертационния труд.

3. Актуалност на проблема: Дисертационният труд фокусира върху значима и малко изследвана тема в контекста на педагогиката на деца с нарушение в интелектуалното развитие.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд:

Макроструктурата на дисертационния труд е в съответствие с традиционните стандарти и норми на съвременното научно изследване.

Представената разработка е с обем от 193 стр. Структурирана е с увод, пет отделни части, заключение и библиографска справка, съдържаща литературни източници на латиница, повечето от които са публикувани през последните 10-15 години.

Литературните източници са коректно цитирани. Дисертацията е написана на научен език със съответната терминология и понятиен апарат.

Относно **уводната част** на разработката е необходимо по-ясно и точно да бъдат формулирани научния проблем, както и предмета, целите и задачите на изследването. В допълнение докторантът би могъл да очертае рамката на научното изследване, изчерпателно да аргументира концепцията на изследването, както и авторска позиция за значимостта на изследователския проблем в контекста на специалната педагогика.

Теоретичната анализ на проблема е конструиран въз основа интерпретацията на различни литературни източници и е представен чрез четири отделни части, които не са обособени като глави.

В първа част на дисертационния труд докторантът прави интересна интерпретация на понятието математическо образование и разглежда природата на математическото познание. Ученето се анализира в контекста на поведенческата теория и конструктивизма. Специално внимание е отделено на различни подходи и програми за обучение по математика в гръцкия образователен контекст. Акцентира се върху интерактивния подход в преподаването за развитие на математическото познание, което е особено важно при децата с интелектуална недостатъчност. Изтъква се също така важната роля на учителя при планирането, организацията и изпълнението на обучението, което повлиява върху мотивацията на учениците в хода на овладяване на математически знания и умения.

Втората част на разработката акцентира върху съвременните схващания за същността на понятието интелектуална недостатъчност. Тук умело са изведени особеностите на личностното развитие на децата с интелектуална недостатъчност. Докторантът задълбочено анализира онези сфери от личностното развитие на тези деца, които са най-сериозно засегнати, предвид спецификите на първичните нарушения. Авторът на дисертационния труд подчертава силните и слаби страни в процеса на учене, които са характерни за децата с интелектуална недостатъчност. Изтъква се ролята на специалните учители за създаване на конкретни образователни програми, приложими в контекста на приобщаващото образование, развиващи потенциала на децата със СОП.

В трета част на разработката докторантът описва спецификата на образователните програми за деца с интелектуална недостатъчност. Авторът насочва вниманието си към ролята на образователната среда и подбора на дидактичните материали за развитие на математическите умения на децата. Подчертана е връзката семейство-училище и възможните роли на всеки един от участниците в процеса на преподаване и учене.

В четвърта част са описани модели на обучение по математика при ученици с интелектуална недостатъчност, като директното обучение, при което учениците могат да използват джобни калкулатори.

Пета част от дисертационния труд, която съдържа методологията на изследването, целта, свързана с изследване на техниките на преподаване в обучението по математика на ученици с лека умствена изостаналост, задачите, хипотезите, както и анализ на получените резултати би било добре да се оформи като отделна **трета** глава.

Във връзка с дизайна на проучването е представена извадка от 100 учители, работещи в масови училища в Гърция, но липсва допълнителна информация в кои градове работят, както и какъв преподавателски опит имат, което би било интересно, предвид изследователските задачи, които си е поставил докторанта.

За целите на емпиричното проучване е използван въпросник от 21 въпроса, за който липсва по-пълна информация.

Тук докторантът включва анализ на данните от изследването и описва използваният метод за статистическа обработка на данните.

Данните са събрани онлайн, а участниците в проучването са подбрани на случаен принцип. Резултатите от емпиричното проучване са онагледени чрез таблици и диаграми с ясна последователност. Данните от това проучване са анализирани чрез статистическата програма SPSS 25.. Докторантът прави последователен количествен анализ на данните от изследването.

5. Автореферат и публикации:

Авторефератът е с обем от 65 стр., като е конструиран според изискванията и отразява коректно всички основни части на дисертацията. В езиково отношение на места текстът следва да се прецизира. Хипотезите звучат неясно при превода. Представените от докторанта публикации са пет на брой, разработени съобразно по темата и съдържанието на дисертацията.

6. Научни и научно-приложни приноси:

Дисертационното изследване притежава научни и научно-приложни приноси в следните направления:

1. Проучването на различни от литературни източници позволява на докторанта да систематизира съществуващите методи за обучение по математика за ученици със специални образователни потребности и в частност за деца с нарушения в интелектуалното развитие и да направи анализ на тенденциите за прилагане на

ефективни стратегии в подкрепа на ученето на тези деца в контекста на приобщаващото образование.

2. Изследването проследява доколко използваните от учителите подходи за обучение по математика при деца с интелектуална недостатъчност са ефективни . Получените резултати са важни при търсенето и утвърждаването на подкрепящи ученето на децата със СОП стратегии.

3. Предложените от автора идеи за обучението по математика на деца с интелектуална недостатъчност могат да намерят широко приложение и при други деца с нарушения в развитието.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси:

1. Уводът следва да се прецизира в дисертацията и да се включи в автореферата, тъй като липсва;

2. Считаю, че предвид темата на дисертационния труд, както и с цел прецизиране на разработката в структурно и съдържателно отношение , теоретичната част следва да се стесни и да се обособи в две глави, за да се спазят изискванията за баланс между теоретична и експериментална част на дисертацията. Трета глава следва да представи дизайна на изследването с коректно описани обект и инструментариум. Относно обекта на изследване би могла да се включи информация за възрастта, местоработата и профила на учителите, а за повече яснота използваният въпросник да бъде отразен чрез приложение в края на разработката. Добре би било данните от проучването да се представят в отделна четвърта глава, предвид критериите за структура на дисертационния труд.

3. Докторантът акцентира на количествената обработка на данните от проучването, но направения качествен анализ може да бъде по-задълбочен;

4. Не се отчита ролята на статистическите методи за доказване на хипотезите. Статистическият анализ чрез програма SPSS25 остава невидим и не става ясно доколко статистически значими са резултатите от проучването. Тъй като обсъждането на резултатите е същността на дисертационния труд, която е свързана с анализ на собствените резултати в контекста на литературните данни, би било добре да се обърне повече внимание на статистическия анализ, чрез който се изключват или потвърждава заложените хипотези. Дискусията следва да обобщи това, което е постигнато до момента, какво е новото, което да се сравни с вече известното в научната литература.

5. Броят на изводите обичайно е равен на броя на постигнатите задачи и затова би било добре да се конкретизират допълнително.
6. В края на разработката не са посочени приносните моменти, които могат да бъдат по-убедително представени, като се структурират като „ фундаментални“ и „ практически“.
7. Забелязват се грешки по отношение на техническото и структурно оформяне на дисертацията и реферата. Ето защо е необходимо да се форматира съдържанието на страниците, да се уеднакви шрифта на таблиците, да се номерира литературата накрая.
8. Докторантът би могъл да предложи интересни и креативни дидактичните материали в подкрепа на преподаването по математика и с цел развитие на познавателните процеси: внимание, памет, мислене и реч при децата с интелектуална недостатъчност, които не са преки субекти на изследването.

Въпроси:

1. Чрез предвидените въпросници за учители може ли да се направи оценка за ефективността на подходите за преподаване по математика на деца с интелектуална недостатъчност в средното училище?
2. Защо мненията на педагозите са важни и какво предполагат като тенденции в образователната практика в Гърция?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предложеният ми за рецензиране дисертационен труд на тема:“ Обучение по математика на ученици с лека умствена изостаналост в гимназиален етап на обучение“ е лично дело на докторанта Панайотис-Христос Трихас.

Направените бележки и препоръки са по-скоро предложение за подобряване на качества на дисертационния труд. Независимо от тях давам своята положителна оценка за труда на Панайотис-Христос Трихас.и предлагам на членовете на уважаемото научно жури да му бъде присъдена образователната и научна степен “доктор“ в област на висше образование: 1.2. Педагогика.

Дата: 18.06. 2023г.

Шапкова

Изготвил рецензията: доц д-р П.

[Handwritten signature]